

1. Η ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/12/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 30/12/2022

Σελίδα: 9

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

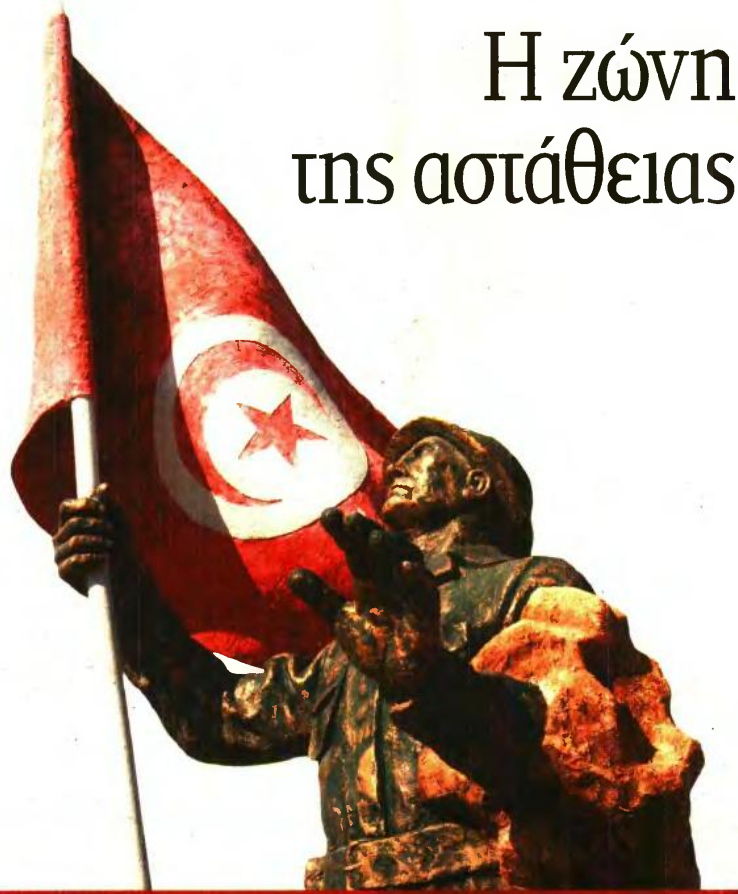
ΤΟΥ RONALD MEINARDUS

Μεσόγειος

Προβλέψεις για το 2023

Κύριος ερευνητής, επικεφαλής Προγράμματος Μεσογείου, **ΕΛΙΑΜΕΠ**

Η ζώνη της αστάθειας

ένα θετικό για τη Μεσόγειο προηγούμενο μια αμοιβαία επωφελέους συμφωνίας.

Η εξομάλυνση των σχέσεων του Ισραήλ με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Μπακρέιν, το Μαρόκο και το Σουδάν έχει αλλάξει ριζικά τον πολιτικό χάρτη της ευρύτερης περιοχής. Με τις Συμφωνίες του Αβραάμ, και χάρη στη μαζική υποστήριξη των ΗΠΑ, το Ισραήλ κατάφερε να εξομαλύνει τις σχέσεις του με σημαίνουσες αραβικές χώρες (2020) χωρίς πρώτα να επιλύσει το παλαιστινιακό ζήτημα. Ενας στρατηγικός αναπροσανατολισμός στις μοναρχίες του Κόλπου, με επικεφαλής τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, δρομολόγησε αυτή τη στροφή. Για τους σουνίτες ηγέτες, το Ιράν αποτελεί πλέον την κύρια απειλή. Αυτή η γεωστρατηγική αντίληψη θα ισχύσει και το 2023 και ύστερα. Στις νέες ισραηλοαραβικές συμμαχίες, η τύχη των Παλαιστινίων παίζει αμελητέο ρόλο και με την ένταξη ακροδεξιών στη νέα ισραηλινή κυβέρνηση οι πιθανότητες για μια διευθέτηση στην Παλαιστίνη απομειώνονται ακόμα περισσότερο. Στη γειτονική Συρία, επίσης, δεν υπάρχουν σημάδια πολιτικής λύσης στη σύγκρουση που μαινεται για περισσότερο από μία δεκαετία. Ενώ η ένταση των εχθροπραξιών έχει υποχωρήσει, οι πολιτικές προσπάθειες του ΟΗΕ δεν προκοπούν. Το σκηνικό της Αστάνη, στο πλαίσιο του οποίου η Ρωσία, το Ιράν και η Τουρκία συναντώνται τακτικά για να συζητήσουν για τη Συρία, δεν φαίνεται να είναι σε θέση να προωθήσει μια πολιτική λύση. Εν τω μεταξύ, οι ισραηλινές στρατιωτικές επιθέσεις κατά των συμμάχων του Ιράν στη Συρία συνεχίζονται και η Τουρκία εξακολουθεί να καταλαμβάνει συνοριακές περιοχές στη Βόρεια Συρία εν μέσω απειλών για μία ακόμα χειροαία επίθεση. Την ίδια στιγμή, οι Ρώσοι πιέζουν τους Τούρκους να συμφωνήσουν σε μια συνάντηση κορυφής μεταξύ του Ερντογάν και του σύρου δικτάτορα Άσαντ. Ωστόσο, εν όψει των τουρκικών εκλογών η Αγκυρα μπορεί κάλλιστα να επιλέξει τη στρατιωτική εναλλακτική. Σε όλες αυτές τις μείζονες διεθνούς σημασίας εξελίξεις στο κατώφλι της, η Ευρωπαϊκή Ένωση παίζει μικρό ρόλο.

Η εξομάλυνση των σχέσεων του Ισραήλ με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Μπακρέιν, το Μαρόκο και το Σουδάν έχει αλλάξει ριζικά τον πολιτικό χάρτη της ευρύτερης περιοχής

Ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας επισκιάζει άλλες εστίες κρίσης και συγκρούσεων. Η περιοχή της Μεσογείου μπορεί να χαρακτηριστεί και ως παράπλευρη απώλεια του πολέμου του Πόντιν. Στο σταυροδρόμι της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής, η Μεσόγειος αποτελούσε ανέκαθεν κομβικό σημείο της παγκόσμιας πολιτικής ογκής, έχοντας μια μοναδική πυκνότητα πολιτικών συγκρούσεων. Το νότιο κελύος της είναι μια κατ' εξοχήν ζώνη διενέξεων. Από την άλλη πλευρά, με λίγες εξαιρέσεις στα Δυτικά Βαλκάνια, οι μεσογειακές χώρες του Βορρά ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και απολαμβάνουν υψηλό βαθμό σταθερότητας. Η νότια γεωγονία της Ευρώπης, που εκτείνεται από την Τουρκία στα ανατολικά έως το Μαγκρέμπ στα δυτικά, είναι μια ζώνη αστάθειας και δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτό θα αλλάξει στο ορατό μέλλον. Αντιθέτως, μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι εντάσεις και οι διαμάχες θα αυξηθούν τα επόμενα χρόνια.

Τα κράτη του Νότιου μοιράζονται τον ανελεύθερο χαρακτήρα της πολιτικής τους τάξης. «Καμία άλλη περιοχή δεν έχει τόσο υψηλή συγκέντρωση αυταρχικών καθεστώτων με τόσο περιορισμένη εμπειρία δημοκρατικής διακυβέρνησης» γράφει η Επετηρίδα 2022 του Ευρωπαϊκού Μεσογειακού

Ινστιτούτου (IEMed) αναφερόμενη στη νότια γεωγονία της Ευρώπης. Η αυταρχική εκτροπή στην Τυνησία, που κάποτε ήταν ο φάρος της «Αραβικής Άνοιξης», είναι μια ιδιαίτερα απογοητευτική εξέλιξη. Μοκλός του πολιτικού αυταρχισμού υπήρξε και εδώ ο οικονομική κατάρρευση. Ετσι και στον Λίβανο, όπου η κοινωνικοοικονομική παρακμή είναι ιδιαίτερα δραματική. Άλλοτε το «Μαργαριτάρι της Ανατολής», το πολυεθνικό αυτό κράτος παραμένει θύμα ενός λανθάνοντος εμφυλίου πολέμου, της πολύπλευρης ξένης παρέμβασης και μιας καταστροφικής διακυβέρνησης με πλήρη απουσία λογοδοσίας. Στην Αίγυπτο, ο νέος (παλιός) αυταρχισμός συνοδεύεται από μια κλιμακούμενη οικονομική κρίση. Η πολυπληθέστερη χώρα του αραβικού κόσμου, όμως, ξέρει να εργαλειοποιεί τη στρατηγική της σημασία. Για την Ευρώπη και τις ΗΠΑ ισχύει εκεί πάνω απ' όλα ο κανόνας: Η Αίγυπτος είναι πολύ μεγάλη για να αποτύχει. Και στις τρεις χώρες, Τυνησία, Λίβανο και Αίγυπτο, τα πράγματα αναμένεται να χειροτερέψουν πριν βελτιωθούν – και σίγουρα όχι σε σύντομο χρονικό διάστημα το 2023. Μοναχικό ελπιδοφόρο γεγονός καθίσταται η συμφωνία οριοθέτησης θαλάσσιων ζωνών Ισραήλ-Λιβάνου (δύο χώρες χωρίς καν διπλωματικές σχέσεις) για την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων τους, το οποίο δημιουργεί

Β λέπουμε μια παρόμοια εικόνα και στη Λιβύη, όπου η ύπαρξη δύο κυβερνήσεων αυξάνει τον κίνδυνο διχοτόμησης. Το πόσο οι «ελεύθερες και δίκαιες» εκλογές, που απαιτούν πάνω απ' όλα οι Ηνωμένες Πολιτείες, θα φέρουν μια πρόορο λύση φαίνεται αβέβαιο. Ενώ στην Ανατολική Μεσόγειο οι εντάσεις μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας αναμένεται να συνεχιστούν εν όψει των εκλογών σε Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρο, η διαρρήχη μεταξύ Μαρόκου και Αλγερίας για το μέλλον της Δυτικής Σαχάρας συνεχίζει να αποσταθεροποιεί την περιοχή του Μαγκρέμπ, με ευρύτερες διεθνείς προεκτάσεις. Η Αλγερία, από τη μια, υποστηρίζει εξαρκής την απελευθερωτική οργάνωση Πολιτισμού και το δικαίωμα των Σαχραούι στην αυτοδιάθεση. Για το Ραμπάτ, από την άλλη, η έρρημος στις ακτές του Ατλαντικού αποτελεί μέρος της επικράτειάς της. Εντούτοις, το Μαρόκο πέτυχε έναν πολιτικό θρί-αμφο στο πλαίσιο ενός sui generis διπλωματικού συμβιβασμού: Με αντάλλαγμα την εξομάλυνση των σχέσεων του Ραμπάτ με το Ισραήλ, η Ουάσινγκτον αναγνώρισε τη μαροκινική κυριαρχία στη Δυτική Σαχάρα. Ως απάντηση, η Αλγερία επέκτεινε τη συνεργασία της με τη Ρωσία – μεταξύ άλλων και στον στρατιωτικό τομέα. Αυτό άνοιξε την πόρτα στην παρέμβαση της Μόσχας σε μια χώρα μεγάλης στρατηγικής σημασίας και για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αργά ή γρήγορα, ο πόλεμος στην Ουκρανία αναμένεται να τελειώσει. Οι εντάσεις και διαμάχες στον Νότιο της Μεσογείου θα συνεχίζονται με αρνητικές προεκτάσεις για τα συμφέροντα της Ευρώπης το νέο έτος και πέρα από αυτό.